

אידיט סיטוול

Edith Sitwell (1887-1964)

"I am not eccentric. It's just that I am more alive than most people. I am an unpopular electric eel set in a pond of goldfish."

(1963)

לאֵלן גינסברג יש חוש תיאטרלי מובנה וביכולתו לעורר מבוכה כמעט בכל אדם – אף על פי כן, בשיחה משונה שערך לאחורונה, פגש הוא ביריב בריטי ראוי ותיאטרלי לא פחות, הגברת אידית סיטוול. "בחיי, אתה אכן מריח רע, לא כן?" אמרה הגברת סיטוול כאשר ערכו היכרות בין השניים. "תזכיר לי שוב, איך קוראים לך? אתה אחד מאותם 'משוררי-פעולה'?" גינסברג, שהיה המום מהתנהגותה הגסה של מי שהחשיב עד כה בחיבה כגאון שכמותו, הושיט את ידו העצבנית ושלף סיגריה. "האם זו סיגריה נרקוטית?" חקרה סיטוול. "האם היא מכילה הרואין?", "לא", השיב גינסברג, "אבל יש לי כאן משהו, את רוצה מנה?", "הו!, חס וחלילה", אמרה גברת סיטוול, "סמים עושים לי פריחה בכל הגוף."
(לייף, 1959.11.30)

כשקראתי לראשונה את שירה, 'תחפושות חוף הזהב', חשתי כי דבר מה, שנעדר לגמרי מן הספרות, חזר, ובאופן שהוא נדיר ביחס לכלל דור ספרותי: תשוקה שמועצמת על ידי אינטנסיביות, חוכמה וכושר עמידה – היה לנו את זה פעם אצל איש אחד. הוא מונח עכשיו בסנט-פטריק מתחת לאפיטף הטוב ביותר שנכתב מעולם. [האיש הוא ג'ונתן סוויפט. את האפיטף החקוק על מצבתו חיבר סוויפט בלטינית, ייטס תרגמו לאנגלית באופן חופשי למדי.]

(ויליאם בטלר ייטס)

אף על פי שקל למדי לתאר את האפקטים שמייצרת גברת סיטוול, אין זה פשוט כלל ועיקר להסביר מדוע הם מוצלחים כל כך. תומרי היסוד כלליים מאוד: עיסוק במוות, אהבה וחיים במובנם האוניברסאלי ביותר. והאפיטטים פשוטים להפליא: השמש, הוורד, המים, הזהב, מוזכרים כאן פעם אחר פעם. יחד עם זאת, הרעיונות הכלליים הללו, כמו גם האימאזים הפשוטים, מתקיימים בתוך עולם שנותר לעד ולגמרי עולמה של גברת סיטוול. הם משכנעים משום שמכלול דמותה מוקרן לתוך שירתה, ואישיותה הבשלה נושאת עימה את חששותיה וטרדותיה של אירופה כיום. גברת סיטוול קיימת בתוך שירתה כשם שלורקה קיים בבלדות שלו, כשם שואן גוך קיים בציוריו ובמכתביו.

(סטיבן ספנדר)

שורותיה של גברת סיטוול מטלטלות ונפלאות מתמיד. אופן הביטוי שלה, החריג באופן גלוי, הוא למעשה צורה של שְׁחַז [Wit]: מעין הכלאה בין ג'ורג' מרדית' ו'מלכה פיק'. עושה רושם שהיא מתקרבת בכתיבתה, יותר ויותר, למשהו שניתן לכנותו "אליס בארץ הנשייה."

(אדווין מויר)

אידיית סיטוול היא הדבר הקרוב ביותר למשורר דגול שיצרו האיים הבריטיים מאז הארדי, לורנס וייטס. ואם נניח לרגע בצד את יו מקדרמיד, הרי שסיטוול, נכון לעכשיו, היא המשוררת הבריטית היחידה שניחנת באותו שילוב מיוחד – של אינדיווידואליות ומבט-רוחבי – הקונה ליוצרו מקום של כבוד בספרות העולם. שירייה המאוחרים ספגו לתוכם את עולמו, המופרע באופן שיטתי, של רמבו, את הטרורף של לוטראמון, את משלי-התמונות הדמוניים של הסוריאליסטים ואת כל היגון והשיגעון של העולם המודרני.

(קנת' רקסרות')

ייתכן שלאיש לא הייתה מעולם הבנה מעמיקה כמו שלה באשר ליחס המתקיים בשירה בין ערכי המשמעות וההישמעות. ן"ערך הישמעות" – מושג המיוחס לדילן תומאס: הערך שמתוך שתי מלים בעלות הגייה דומה, ויוצר כפל-משמעות מוחלט שבו מילה אחת מבצעת את מלאכתן של שתיים.]

(דניס לברטוב)

סיטוול, 1922